Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Disputationum phylosophicorum pars III. s. physica particularis - Cod. Ettenheim-Münster 229

Archert, Ignatius Ioannus Franc.

[s.l.], 1730

Disputatio 5a

urn:nbn:de:bsz:31-120397

Visual Library

fere simile cum a spiritibus ..., qui spirituum phantasticorum vehicula
dirigunt, n° est ab dispensatore atque intra cerebrum disperso sed certo quodam
ordine, in certas quasdam regiones distribuitur; ita porro regiones
seu receptacula talium specierum possibilium [illegible] seu nervuli [illegible],
quales in cerebro humano reperiri in magna copia certum est,
intra quod [illegible] a diversis spiritibus speciebus phantasticis plerisque [illegible],
eoque [illegible], adolitis.

Numer 4tus. Species contrariae speciei [illegible] habitus positio quod bene ordinatae,
firmatae ac roboratae sint, id est ipso plures et vivaciores fuere,
de eodem obiecto conveniunt, neque [illegible] species oppositae aequales [illegible],
et ita congregatae, ut accidente certa phantasiae [illegible] coordinatae
facile excitari possint [illegible] ipsi habitus [illegible] et [illegible] an vero [illegible]
in [illegible] speciebus superadditum: [illegible] quod habitus [illegible] consistat in
qualitate speciebus superaddita vel [illegible] Caput: recensitorum [illegible]
in [illegible] S. Th. [illegible] p. 3. q. 12. Art. 2 [illegible] augmentum
habitus [illegible] in [illegible] specierum [illegible]; et alibi [illegible]
habitum [illegible] est ordinatarum specierum; ipsi [illegible] haec [illegible]
[illegible] quod nulla in [illegible] superadditum [illegible]
species [illegible] ordinate juvant, facilitant. Habitus [illegible] ad facilius
operandum seu praestant [illegible] quae habitus [illegible] solent [illegible]
[illegible] habitus [illegible] nempe acquisiti et naturales [illegible]
[illegible] a speciebus bene ordinatis etc. [illegible] assertio
[illegible] species [illegible] firmatae, roboratae, bene
ordinatae et facile excitabiles, [illegible] speciebus contrariis,
sufficientes et possibiles [illegible] inclinant et facilitant [illegible] ad
operandum, quod [illegible] superaddita [illegible].

Disputatio 2da
De
Mundo.

~~Numer 1us.~~ De Mundo universo [illegible] Caelo [illegible] in [illegible]: 1° de
mundo caelesti seu de Caelis in [illegible]: [illegible] De mundo terrestri

sin de Natura mundi agendum est in Quaestione tertia sub agitur.

Quaestio 2da.

De Mundo.

Duo praecipue sunt Controversiae de mundo, quae maxime partim studiis nostra aetate agitantur, quidquid de mundi origine. 2a de illius systemate de his in sequentibus articulis agemus. Num: 2us.

Articulus 1us

De Mundi Origine

Dum de mundi origine hic dicitur supponitur quod non sit mundus sed deus et quidquid a Deo factum est. nempe a Deo productum universale systema. hoc ante supposito quaeritur utrum mundus fuerit productus ab aeterno: aut an saltem potuerit produci ab aeterno? Num: 3us.

Dico 1o mundus non extitit ab aeterno sed fuit productus in tempore. Ita sentire iubet dogma fidei; contra antiquos philosophos, inter quos communiter numerantur Aristoteles, qui tum aliis [illegible] in hoc, quod alii mundum ingenitum hic vero [illegible] productum statuerint. Probatur Conclusio 1o. ex S. Scriptura [illegible] 1o dicitur quod Deus in principio Creaverit coelum et terram. item Psal. 101: [illegible] initio tu Domine terram fundasti. Joannis 17 Christus ait Clarifica me pater illa claritate quam habui priusquam mundus esset. in Ep: ad Ephes: c. 1o S. paulus apostolus [illegible] quod Deus elegerit nos ante mundi constitutionem. Num: 4us.

Prob: Conclusio 2o Si mundus extitisset ab aeterno, tunc [illegible] quae non potuit esse [illegible] in tempore, atqui hoc est falsum ergo, [illegible] Si aliquid esset repugnans mundo, in tempore producendo; tunc [illegible] esset ex parte Dei, vel ex parte creaturae Num: 5us.

seu Mundi, neutrum est Dei quo pro quadam ratione: Si ex parte Dei
nihil repugnantia, tunc etiam haec quod Deus non creans ab aeterno,
non potest fieri creans in tempore absque sui mutatione, atque haec ratio
nulla est, quia actio potentia in tempore Deus intrinsece non mutat,
volitione ante sua perfecta efficax condendi mundum potuit
Deus ab aeterno libere [illegible] ergo. Suppone etiam in quadam ratione non
datur causa, exigentia in creatura adhuc ut producatur ab aeterno ergo.
Antecedens Certum; cum enim ex se sit nihil et aliquid indifferens ad
existendum vel non existendum non est libere intrinseca exigentia ad aeternam
sui productionem, id quod constat ex eo, quia ex una parte creatura est indiffe-
rens ut producatur vel non producatur ex altera parte Deus est omnino
liberum [illegible] Libere, [illegible] sola sufficientia, [illegible] ad suam
compertam [illegible] creari indiget. ergo Mundus non potuit [illegible]
produci ab aeterno. et haec de duratione mundi actuali dicta
sufficiant, jam [illegible] ante de duratione mundi possibili agendum
est, pro quo duplici genere creaturam dari posse; alia in specie
permanentia / et alia sunt creaturae successivae. creaturae permanentes sunt,
quae semel productae semper vel fere semper durant. Alia sunt creaturae
incorruptibilia, inter quae ab aliquibus etiam [illegible] numerantur. Ipsae
creaturae successivae sunt, quae quidem in individuo non semper durant, durant
tamen in specie, in qua unum individuum succedit alteri. creatura successiva
est autem in duplici specie, alia enim est Continua et alia Discreta.
Continua est quae ordine continuo nullo interrupto intercedente
se invicem excipit. Hujusmodi creatura sunt motus localis et tempus. Discreta est,
quae non nisi post aliquod intervallum se excipit. Hujusmodi creatura sunt fere omnia,
generabilia et corruptibilia ut sunt in [illegible] animalia et plantae, non
enim hoc generat aliud, aut unum animal aliud in instanti, a sua
productione, sed aliquanto tempore post. [illegible] utrumque [illegible]
potuerit existere ab aeterno quaedam creatura seu permanens seu successiva ita
[illegible] ut nunc vero aut deinde exstiterit infinita duratione.

infinita generatione et corruptione; exstitit creatio aeterna et
hanc [illegible] R[espondeo] et

Dico 2o Mundus non potuit existere ab aeterno quoad creationem successivam Num: [illegible]
sive etiam ita fuerint discreta vel continua ita longe communiter,
si itaque exstitissent ab aeterno tunc esset [illegible] successive dati fuissent
motus infiniti circumvolutionis Coelorum essent infiniti dies, infiniti
anni, infinita saecula, imo infinitae generationes et corruptiones
essent, etiam infinitae causae et effectus; sequela haec non potest admitti quia
[illegible] non potest [illegible]: [illegible] repugnat infinitum Categorematicum de quo
suo loco agendum quod si diceres hujusmodi infinitudinem esse proprie
infinitum Categorematicum seu infinitum actu, hoc esset [illegible]
creatio successiva, quia multitudo actu existens augeri potest et infinita,
cum aliis de novo succedentibus quoniam [illegible] [illegible] existere;
contra est 1o, quia infinitum Categorematicum seu infinitum actu
[illegible], cujus constitutiva omnia actu simul existunt,
sed etiam hujus constitutiva omnia actu non fuerunt simul existerunt,
de tali enim infinito non verum est dicere: nunc exstitit
infinita multitudo. Contra est 2o, quia ut [illegible]: semel
ex aeternitate mundi, esset etiam tale infinitum [illegible] possibile, cujus
omnes partes existerent actu si enim successive exstitissent et in-
finiti dies; tunc potuit Deus singulis diebus creare unum
[illegible] [illegible] [illegible] et in aliqua [illegible] extensa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] infinitum actu, [illegible] in magnitudine
seu quantitate Continua et [illegible] in numero seu
in [illegible] discreta et [illegible], et utrumque infinitum [illegible]
simul [illegible] actu existeret quod [illegible] nulla videtur esse [illegible]
suppositis infinitis diebus [illegible] certo ex eo, quod [illegible]
et numerus [illegible] respondet quantitati [illegible]
[illegible] [illegible] et numerus dierum non finitus, quod etiam [illegible]
et numerus [illegible] non est finitus, quod infinitus; [illegible] actu
et finitum non est, infinitum est, [illegible] tale infinitum est infinitum
actu; [illegible], ut omnia [illegible] actu [illegible] existeret, [illegible],

eã ponunt [illegible] partim pendent ; et sic ab creã remanere, [illegible]
nulla alijs successive existibus [illegible] gõ.

Num: 7[illegible] ~~Dico~~ 2do Mundus [illegible] n potuit existere ab aeterno etiam quad
eã permanet. Ab eo quod tum repugnat infinita multitudo eorum
[illegible] ab aeterno succedentium tum repugnat etiam ut unus idem
[illegible] unus alia creã constanter permanens existat ab aeterno.
[illegible] Communior. Pro Conclusione si creã aliqua permanens eg mundus
potuisset existere ab aeterno tunc n existit [illegible] pura duratione indivi=
sibili [illegible] plures [illegible] et successiva duratione, contra [illegible] dei
gõ in quantum [illegible] ex conclusione precedentibus, eiusmodi ea duratione
[illegible] successiva constituerent infinitum in [illegible] successionis,
infinitum [illegible] duratione tum finita n facerent creã ex=
istere ab aeterno in [illegible] ante successivis, gõ illi duratione
[illegible] alites succederent. Pro [illegible] quad [illegible] si creã aliqua
permanens existeret ab aeterno pura duratione indivisibili, tunc
[illegible] duratio [illegible] ee infinita, nam eam duratio in=
divisibilis et finita n faceret creã existere ab aeterno, [illegible]
gõ [illegible] duratio eet infinita tum à parte ante, n vero à parte
post, seu talis, ut quidem nullum habet principium, habet tamen
finem, [illegible] eet simul infinita à parte ante, et simul à parte
post, seu talis, qua neq habet principium neq finem. [illegible]
[illegible] dei gõ. Pro [illegible] quad [illegible] si posset dari aliqua duratio
[illegible] infinita à parte ante, et finita à parte post, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ possibilis etiam duratio, quae ~~[illegible]~~, et finita
à parte ante et infinita à parte post. Sed gõ idem est possibilis
eet duratio, quae [illegible] incipiet et hodie finiret, tunc eet etiam
possibilis alia duratio, quae hodie inciperet et [illegible] finiret,
[illegible] dei, ergo gõ. [illegible] certa, donce [illegible]
in [illegible] ex eo, o. gõ neq hac duratio [illegible] adaequaret
aeternitatem Dei, hoc autem videtur inconveniens, [illegible]
Num: [illegible] 2o. gõ videtur impossibile, quod aliqua duratio à parte ante
infinita posit dari [illegible] in [illegible] ; si enim retrocedent

): à parte post, nimirum ad partem ante: / neque [illegible] absolvi et pertransiri,
ut facile apparet, quia haec absolvi ac pertransiri potest procedendo
à parte ante versus ad partem post, sicut eadem est via Thebis
Athenas, quae est Athenis Thebas. Ergo.

Probatur nunc etiam in quadam 2da sub: quod videlicet nulla possit creatura ab aeterno Num: 24
existens per unam durationem indivisibilem, aeternam, et à parte
ante et à parte post. Si daretur aliqua creatura existens ab aeterno
per durationem indivisibilem infinitam à parte ante et à parte post,
tunc ista perfecte adaequaret aliquam perfectionem Dei formaliter in-
finitam, atqui hoc nequit admitti. Ergo. Adaequaret enim perfecte
aeternitatem Dei. Nam aeternitas Dei est perfectio formaliter
infinita, sicut mensurat omnia increata et omnia creata. Ergo. Minor probatur:
Si posset Deus aliquam creaturam, quae perfecte adaequaret aliquam Dei perfectionem
formaliter infinitam, non esset ratio, cur non posset Deus aliquam
creaturam, quae esset omnipotens, omnisciens et immensa. Sequelam nemo
facile admittet. Ergo. Procedit [illegible] valde conformi
ratione, quod creatura quaecumque perfecta et in quocumque genere perfectionis
semper distet infinite à Deo; talis enim [illegible]
[illegible] salvatur creatura divinarum perfectionum, supra omnes perfectiones
creaturarum. Ergo.

Solvuntur objectiones

Obj. cont: 1mo cont: et prob: ex Sacris paginis, praecipue Obj: Num: 25
mundus esset ab aeterno, atque fuisset [illegible] in principio [illegible]
[illegible] creato, sed [illegible] verbum, quae aliae habent [illegible]
[illegible] loco [illegible], mutato loco [illegible]
[illegible] ad Hebraeos 1o dicitur: novimus [illegible] [illegible] filio [illegible]
[illegible] filium, [illegible] principium [illegible] verbum seu filium divinum
[illegible] [illegible], quod de ipso [illegible] Dei filius
cum interrogatus quis esset: [illegible] principium, qui et loquor vobis.
2o [illegible] Genes: [illegible] de aliis [illegible], [illegible] ita, ut [illegible]
in principio [illegible] initio [illegible] operandi [illegible] opera [illegible],

initio creavit Cælum et terram ubi multi exponunt ex
S. patribus. sed tali modo n probatur mundus ab æternitate n in
principio temporis. R. d. m. n. m. illa alia expositione, quam bene
admittunt ab aliquibus S. patribus, nam tum ex positione in qua
principium accipitur, principio temporis tamen omnino optime et fund-
amentaliter stabilitur. ut constat veteris ex Conc: Later:
quod in Cap: Firmiter de Sum: Trin: definit Deum sua om-
nipotenti virtute ab initio temporis condidisse mundum.

Num: xxij Obiectio cum Averroë: si Mundus aliquando non fuit, vacuum fuit, atqui
vacuum esse non potuit ergo. R. n. m. vacuum dicit superficiem
realem, aptam repleri corpore, et non repletam. Sed superficies
realis apta repleri corpore, et non repleta non dabatur ante
mundum conditum ergo neque vacuum n. p.: ante mundum enim
dabatur dumtaxat spatium imaginarium quale dicitur dari,
nisi mundum hunc diceres realis immensum, extra mundi
superficiem supremam: hæc autem spatia imaginaria non
sunt aliquid positivum ac reale, sed concipiuntur dumtaxat, ut nudæ
spatii positivi ac realis, quæ alter per negationem concipere non possumus
constat hæc doctrina ex ipso Arist. qui L. 1o de Cælo Cap. 9 t. 98
dicit extra cælum neque locum, neque vacuum, neque tempus esse.

Num: xxiij Obiectio cum Arist. idem manens idem semper facit idem; atqui Deus
respectu entium aliorum mutabilium semper manet idem, ergo semper
facit idem, adeoque semper ab æterno fecit mundum. R. d. m.
semper facit idem si sit causa libera n.; si non sit causa libera c. m.
D. m. atqui Deus semper manet idem et est causa libera n.
necessaria n. ad: non operando ad intra, non operando ad extra
n. m. et c. Deus ad extra non operatur necessario, alias cum bonum
infinitum necessario sit communicativum sui ad intra, quali com-
municatio ad imaginem dari debet dari in Deo, ut tamen
debet necessario sui communicativum ad extra libere, non natu-
ra.

Num: 1. 2. u

ob qp contradia et dia aliud, n repugnat duraō aliqua
creata dm a parte ante qm a parte post. q. 1. a. Si repugnet
dum idea, qa repugnat ut aliqua creā pfectione adaequet Deu
in aliqua pfeae formaliter infinita, sed haec ratio nulla
e. pm etsi aliqua creā aequaret Deum in aliqua pfeae
formaliter infinita erit dm adhuc infinite inferior Deo cum pfeo
illa ex aeternitas in Deo sit identificata cum aliis pfeobg
infinitis, ut Deo propria, e contrario in creā vero n erit id=
entificata cum aliis pfeobg infinitis, sed potius cum in pfeobg
in creā propriis; nec etiam illa pfeo creā realis est propria
D accidentalis durationis et participata qō. R. n. e atq:
n n ad huj p: ca: nc. Si haec ratio aliqd probaret tunc repugnaret
n Dm aeternitas, sed etiā oia pfea formaliter infinita,
uti sit scientia oppta earum communicabilis creā, hid etm
ha pfeae creā n erunt realiter et proprie sed accidentales
durationes et participata ita ut n erunt identificata cum
aliis pfeonibg infinitis. sed potius cum infeoe creā propriis.
Si deus has pfeones n posse creā alqd communicari, ideo qa
involverent aliquid e alqm repugnāa; creā enim scientiā appeteret,
qā n ps dari aliqua creā, quae comprehendat oē scibile, inter
oia enim quae absolute comprehensibilia sunt etm Deus Deu
verbo comprehendere, melius intelligeret ps, oppbea etm n con=
venit creā; cum enim nulla creā possit producere seipsam, idm ps
producere omne qd absolute producibile e: Interim producere
posse oē qd absolute producibile e, sicut oppbens. R. n a. Scand
admittitur qd possibilis sit aliqua creā infinita in uno genere pfeois
ex durationis differentias, ita qa impossibilis sit aliqua creā
infinita in alio genere pfeois ex intellectiva dabitur cum ista in=
finita intellectivitas n erit creā realiter et propria, sed accidentalis
durationes et participata n identificata cum aliis pfeobg infinitis,
ut in Deo, sed potius identificata cum infinitatibg creā propriis.
Si iam possibilis erit res aliqua creā infinita intellectiva, n
apparet cur n possit ipsa etm Deum comprehendere, qa cum
alterā pfeōe omnium oppbēā n: qd ad pfeoe hanc pductis poe
producere oē id qd e absolute possibile, licet n e alqd producibile sed poss
fieri a quovis, ut e dm dicit qd producibile, effectu dm oppbenc

Sufficit itaq. ad omnipotentiam Dei centralem posse producere illa, quae nullo dicunt repugnantiam respectu esse divinae, quod tamen ad omnipotentiam communicatam creaturae sufficeret si posset producere omnia illa, quae non repugnant esse creata; cum itaq. repugnet enti contingenti producere seipsum non opus est, ut creatura aliquatenus ad hoc, ut esse sunt habeatur omnipotens posse producere etiam se ipsam, deinde posset producere omnia alia a seipsa. Adde quod licet Deus sit infinitum centraliter a se ipso non potest tamen producere seipsum, etsi enim pater divinus generet verbum, et verbum unacum patre spiret spiritum sanctum, non tamen idcirco quia Deus, quod pater divinus producat verbum, aut quod verbum et pater producant spiritum S.: multo minus, quod Deus sive ens divinum producat seipsum, etiam Deus est omnipotens.

Vna: 13 M. Tertio Deus convenit cum creatura in predicato mortalitatis, licet hoc predicatum sit formaliter infinitum quoad. In primis quia formaliter exigentia ad speciem vivendum, quod est predicatum formaliter infinitum, per omnia exigentia ad speciem vivendi est formaliter idem ac exigentia ad speciem durandum; sed exigentia ad speciem durandum non est predicatum formaliter infinitum, cum sit in ipsa duratio aeterna non aliquid exigens duratione aeterna quoad. Si autem mortalitas, ut sic est, abstrahendo ab mortalitate Dei et creaturae [illegible] ab infinitudine, duplexem est mortalitas; una Dei, quae ut ait Divus Boetius est interminabilis vitae tota simul ac perfecta possessio in ipsa individuabilie colligens Deus vitalitatis infinita perfectiones et hoc predicatum est procul dubio infinitum contra vero mortalitas creaturae, quae non realis non est interminabilis vitae tota simul ac perfecta possessio, sed possessio aliqua exigens durare per durationem super finitas sed finitas in infinitum, quod non involvit aliud infinitum nisi infinitudinem simul aboriginem abesse [illegible] ad 1:2 [illegible] ad huius est idem ac exigentia ad speciem durandi per durationem [illegible] infinita et simul comprehendentem per durationem possibilem [illegible] tota aeternitate non est idem ac exigentia ad speciem durandum per successivam durationem finitam sine fine succedentes, apta tamen [illegible] infinitas. etc.

Dices 2o posse dici, quod mundus vel alia creatura potuisset existere ab aeterno per unam durationem indivisibilem infinitam durantem a parte ante, quae tamen non adaequaret ipsam divinam aeternitatem. Probo. Rx. si possibilis est creatura durans per durationem infinitam a parte ante, durans etiam possibilis est creatura durans per durationem infinitam a parte post. Si hoc negetur, ideo quod tali modo utraque haec creatura simul sumpta ipsam adaequaret aeternitatem Dei; cuius repugnantia aliunde constat. Contra est, quod ex hoc ipso colligatur durationem aeternam a parte ante infinitam et a parte post finitam non esse possibilem, e converso ita quoque etiam possibilem esse durationem aliam, quae sit finita a parte ante et infinita a parte post. Quaenam enim disparitas, nisi ex forte haec, quia [illegible] dari possent duae creaturae quae simul sumptae adaequarent aeternitatem divinam. Verum si hanc rationem opponis, admittere debebis, quod non minus repugnet duratio aeterna a parte ante, quam duratio aeterna a parte post; sicut enim juxta te duratio aeterna a parte post non est possibilis, quia una cum duratione aeterna a parte ante aequarent aeternitatem Dei; ita nec duratio aeterna a parte ante esset possibilis, quia una cum duratione aeterna a parte post aequaret aeternitatem Dei. Si dicas utramque esse possibilem divisim, non tamen simul et coniunctim. Contra est quod etsi [illegible] sint impossibiles simul et coniunctim, ita ut utraque existat eodem tempore, [illegible] repugnat non tamen successive; cur non utraque simul et coniunctim sit possibilis, ita ut existente priore [illegible] posterior. — Num: 74 ps.

Dices 3o potuit Deus mundum producere ab aeterno syncategorematice, non tamen categorematice. Admittitur: ab omnibus potuit enim Deus ante quodlibet tempus determinate sumptum producere ita, ut nullum sit tempus instans vel remotum ante quod non potuerit ipse mundum producere, cum enim nullum sit assignabile tempus instans, in quo et ante quod non potuerit Deus etiam nullum est tempus instans, in quo et ante quod non fuerit data potentia sufficiens ad producendum mundum per se; [illegible] ita si potuit Deus mundum producere ab aeterno etiam categorematice, tunc potuit illum producere in instanti a praesenti puncto temporis remotum. Sed si potuit mundum producere in instanti a praesenti puncto temporis remoto, tunc potuit illum producere ab aeterno categorematice in instanti a praesenti puncto temporis remoto [illegible] quod nullum habet ante se [illegible] instans, quod nullum habet ante se [illegible] ipsa aeternitas, quo [illegible] in [illegible] fuisset [illegible] syncategorematice mundus [illegible] instans — Num 75 [illegible]

determinate sumptum, quod sit repugnans, quod Deus non potuit mundum producere in instanti remotiori, si dari curret dari; quia infinito syncategorematico in parte ante non est assignabile ultimum instans, quod non habet aliud ante se, sicut infinitum syncategorematicum a parte post non est assignabile ultimum instans quod non habeat aliud post se.

Num: 16us. Ob: 6o posteà producendi mundum data fuit ab aeterno categorematicè, quod mundus debuit, vel potuit ab aeterno Categorematicè; a. subcernunt potentia enim producendi mundum identificatur cum divina essentia, quae ab aeterno existit, quia potentia activa ut existens debet respectu respondere potentia passiva seu effectus possibilis, implicante enim effectum implicat etiam causa, sicut implicante causa implicat etiam effectus ut alibi ostendi. Resp. ad 1. posteà producendi hodierna duratio data fuit ab aeterno Categorematicè, quod duratio aeterna debuit posse produci ab aeterno categorematicè. a. patet, quia potentia producendi identificatur cum essentia divina, cum sit ex se praecedente. Resp. ad 2. potentia producendi mundum ab aeterno data fuit ab aeterno neg. potentia producendi mundum in tempore data fuit ab aeterno conc. ante. Sicut enim data fuit ab aeterno, potentia producendi durationem hodiernam et praesentem in praesenti puncto temporis, non autem data fuit ab aeterno potentia durationem hodiernam et praesentem producendi ab aeterno, quia quae est cum ipsa contradictionem involvit, quod de potentia modus possibilis in tempore, sicut enim non dabitur nec potest dari potentia producendi mundum nisi in tempore, ita etiam huic potentia non debet correspondere aliquis mundus possibilis nisi in tempore.

Num 17mi. Ob. 7o Si daretur ab aeterno causa necessaria ut Sol, tunc ab aeterno necessario ab producere lucem, quod etiam mundus potuit dari ab aeterno, quia ab aeterno fuit data causa aliqua, activa libera nempe Deus. Resp. ad 1. ergo arguendo si ab aeterno daretur chimericus lucis etiam ab aeterno producet, deesse aliud lucem, ergo si etiam daretur ab aeterno causa libera nempe Deus tunc etiam potuisset producere ab aeterno chymeram nempe Cerberum. Nam a. Tunc operaretur producere simul non ageret et duceret ea quidem ageret producere non ab eo. Si ponitis causam posteà necessario ut Sol ab aeterno, ponitis chymeram, posita autem una chymera ab possibili sequitur etiam impossibilia etc.

Systema Ptolemei

Terraqua Aer Ignis. 1 Cœlum lunæ. 2 Mercurij. 3 Veneris. 4 Solis. 5 Martis. 6 Jovis, 7 Saturni. 8 fixarum 9 primum mobile

Systema Tychonis à Brahe.

Terraqua 1 circulus lunæ. 2 Solis. 3 Mercurij. 4 Veneris. 5 Martis. 6 Jovis. 7 Saturni. 8: stellæ fixæ.

Systema Copernici

1 Sol. 2. Sphæra Mercurij. 3 Veneris 4 Terræ, circa cuius centrum volvitur Luna. 5 Martis. 5 Jovis circa quem quatuor Satellites. 7 Saturni circa quem duo Latrones. 8: spatium æthereum 9 fixæ.

Sphære.

Polus Arcticus

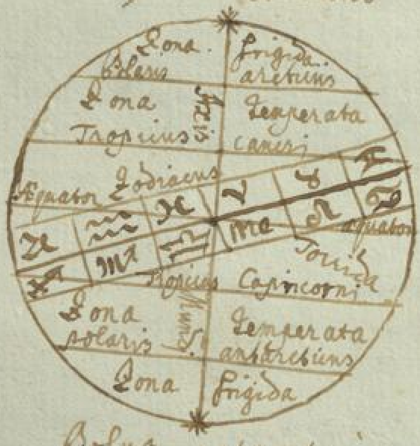

Polus antarcticus.

chymera. Deg ante n̄ē chymera negg̃t dicere chymera. q̃o.

Articulus IIIus
De
Mundi Schemate.

Per Sphera mundi nihil aliud intelligimus quam certam, specialem hujus mundi
partium inter se situm et motum coordinationem, unde communiter distinguitur Num: 18
mutua caelorum cum globo terraqueo coordinatio. celebriora Systemata
sunt sequentia. 1mo Systema Ptolemaicum. 2do Copernicanum
3tio Tychonicum. Systema Ptolomaicum ita habet. in medio
universi stat terra immobilis, hanc proxime ambiunt 3es aeris
regiones, infima, media et suprema, supremam aeris superiorem
sphaera ignis, proxima huic sunt orbes planetarum, seu circuli, in
quibus gyrantur planetae, ordo distantiarum orbitarum est hic, prima orbita
Lunae, secunda Mercurii. 3a Veneris. 4a Solis, 5a Martis, 6a Jovis,
septima Saturni. supra caelos planetarum incipit caelum stellarum
fixarum quod dicitur firmamentum supra hoc primum mobile seu sphaera suprema
esse, quae spatio horarum 24 motu circa terram volvitur, secum secundum
ordines caelos inferiores ab ortu in occasum incredibili celeritate
secum trahendo, proprio tamen motu ab occasu in ortum tendant, supra
hoc caelum Empyreum eminet, ubi Beati. Dicitur, prius quam hoc
ab aliis distinguitur, quod in hoc orbes circuli seu orbitae planetarum et cursus
qui fixarum sint stellarum mutuo coordinentur.

Aliterum Systema nempe Copernicanum ita dictum a Nicol: Copernico Num: 19
ita habet, in centro universi non Tellurem sed Solem constituit mobilem
quam recentiores Copernicani admittunt motum circa axem proprium
qui intra 24 dies et 12 horas absolvit. Solem ambit orbita Mercurii hanc
excipit orbita Mercurii, hanc Telluris, terram instar epicycli ambit
orbita Lunae. conclusa intra orbitam Veneris et Martis, orbes Veneris
et Martis sequuntur orbita Jovis et Saturni. hoc ab aliis observatio
orbitae stellarum fixarum atque coordinatio quantum situm universi ita
disponit Copernicus. motum stellarum quae nobis alterum videtur ... circa
terram, sed motum quotidianum diurnum terrae in orbe ad orientem

occasu sedere in ortum, denegat orbi telluris eique soli tribuit
hunc autem ut explicat quolibet die moveri ab ortu et occasu, ita
ut quotidie [illegible] circa aequatorem circa polos [illegible] ab
occasu versus ortum, ex quo fit, ut ubi [illegible] luna videtur sphaera
in orbem ab occasu [illegible] navigantes [illegible] in oppositam partem
moveri. praeter motum diurnum telluri [illegible] tribuit motum
proprium, quem vocant annuum, consistit in eo, quod globus hic in
terraque planetae instar moveatur in orbita magno circulo
veneris proxima, quam trecentorum [illegible] mercurii [illegible]
spatio emetitur, hac ratione explicant quos anni tempora.

Num: 209. Systema tertium quod invenit Tycho Brahe nobilis Danus, sic
habet. in medio universi quiescit terra immobilis circa
ad tempus centrum volvuntur orbitae Lunae et Solis, reliquorum planetarum
sphaerae respectu terrae excentricae, et respectu Solis concentricae,
adeoque sicut Luna et Sol circa Terram, ita Mercurius,
Venus, Mars, Jupiter et Saturnus circa Solem gyrantur,
ex quibus liquet hoc Systema Copernicanum a multis [illegible]
quam verius [illegible] tantum.

Num: 210. Dico 1o Systema Copernicanum sub titulo veritatis thesis, et non
tantum solius hypothesis astronomicae statuatur, sacrae scripturae
contrarium, adeoque [illegible] haeresim. ita Cath: omnes contra
plerosque [illegible] Astronomos et [illegible] heterodoxos.
Pr. [illegible] Sp: 92 dicitur: firmavit orbem terrae,
qui non commovebitur. Ps: 103. fundasti terram super stabilitatem
suam, non inclinabitur in saeculum saeculi. Eccles: 1. terra autem in
aeternum stat: Hebraei [illegible] terra in aeternum firma et con-
sistens est. item Eccles: 1. oritur Sol et occidit, et ad locum
revertitur, ibique renascens gyrat versus meridiem et flectitur
versus aquilonem, movens [illegible] in circuitu.

Num: 211. Item [illegible] verba S: pagin: quae genuinum [illegible]
autor: Congreg: Sacr: Cardin: a [illegible] et [illegible] 9 [illegible]
Galilaei [illegible] Copernicani systematis [illegible]

quæ definivit Sapientia 1o Solem esse in Centro mundi, et immobilem motu locali est propositio absurda falsa in philosophia, et formaliter hæretica quia expresse contraria S. Scripturæ. 2o Terram non esse centrum mundi neque immobilem sed moveri motu etiam diurno est itidem propositio absurda, falsa in philosophia, et Theologice considerata ad minus erronea in fide.

Dico 2o Systema Copernicanum repugnat etiam rationi physicæ Num 2 B[illegible]
p. e. ex motu gravium deorsum. Habetur ab experientia quod globus ferreus ex vertice turris decidens in subjectam argillam feratur perpendiculariter in punctum terræ directe subjectum ibique si globus mollis sit, faciat foramen pariter rectum. atqui experientia hæc non potest explicari in Systemate Copernicano ergo. minor certa elicitur ab experientia [illegible] in regione ibique æquatori subjectis, globus ferreus ex vertice turris delabens, terra interim [illegible] minuto 1o seu sexagesima quavis horæ parte, quasi prope milliaria germanica [illegible] Copernicanos [illegible] globus ferreus non potest cadere in punctum terræ directe subjectum, sed in aliud a turri multo remotius. eo proportionaliter modo, quo globus ferreus ex palo navis malo [illegible] navi interim velociori cursu abrepta non decidit ad pedem mali, sed in punctum posterius aliquod remotum [illegible] decidit. Similiter deberet globus ex vertice turris delapsus in subjectam argillam molli foramen facere obliquum et curvum: sicut in navi [illegible] ex navi in motu globus delapsus per lineam obliquam et curvam non vero directe [illegible] mergitur; atqui horum fit experientia contrarium attestante ergo.

Solvuntur Objectiones

Obj. 1o Contra 1am Conclusionem reperiuntur in S. Scriptura textus clarissimi [illegible] aliquæ clarius motu terræ ergo [illegible] Job 9: 113 [illegible] Num 4 [illegible]
motu terræ [illegible] de Deo asseritur, qui commovet terram de loco suo. R. d. a. reperiuntur textus de motu aliquo extraordinario et miraculoso [illegible] motu ordinario et naturali, quem asseruit Copernicus [illegible] Spiritus sanctus [illegible] Creator terræ nihil aliud [illegible] nisi extraordinariam [illegible] commotionem [illegible] tremefactionem,

Qua Deus quodque peculiari ostendere voluit Suam potentiam ira ac
Maiestate hi unde motus extraordinarii ventusque [illegible] extra-
ordinarii, ut cuius in Systemate Copernicano [illegible] na [illegible]
circa Solem annus, et quod annis circa [illegible] [illegible]. Simile
[illegible] quod dicitur [illegible] veritate [illegible] [illegible] stabilitate
[illegible] [illegible] terram moveri [illegible] motu trepidationis, seu
Librationis [illegible] globus [illegible] [illegible] subinde [illegible] mutare et [illegible]
instar Librationis [illegible] est. [illegible] [illegible] [illegible] motus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] stabilitate terrae [illegible] [illegible]
a S. Card. Congr. declaratum est, [illegible] repugnare S.
Scripturae expresse [illegible] [illegible]. [illegible] motus [illegible] [illegible] [illegible]
moveri motu etiam diurno. Caeterum motus iste trepidationis [illegible]
a [illegible] [illegible] de veritate suspectus [illegible].

Num 25 [illegible] **Obj. 2° contra 2am conclusionem** Firmamentum stare cum Sole, terram
autem moveri et absolute et respective convenientius est quod [illegible] [illegible],
[illegible] et absolute et respective convenientius est. Deus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] convenit [illegible] nobilius atqui Sol [illegible] nobilior,
et [illegible] [illegible] centrum Firmamenti et totius Universi quod [illegible] Sol
est Centrum Systematis planetarii [illegible] [illegible] planetarum quod est [illegible] Centrum
Firmamenti [illegible] Universi 3io Sol est fons Lucis et Caloris [illegible]
orbem diffusi quod debet [illegible] in medio Universi [illegible] [illegible] ac
Candelabrum in medio cubiculi quod Sol [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] Sole, quod convenientius [illegible] [illegible] moveri; [illegible] ex Keplero
convenientius est [illegible] [illegible] circa ignem, quam ignem [illegible] [illegible]
circa [illegible] [illegible] 2° ex Galilaeo. convenientius est, oculos moveri
circa urbes et montes, quam urbes et montes agitari circa oculos, [illegible]
[illegible] [illegible] motos. [illegible] 3io ex Gassendo convenientius est, [illegible]
[illegible] [illegible], quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moveantur, quod a
[illegible]. [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] ex Elementis composito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] quam media: [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patet ex [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

ut hoc condita esse universitas ut videlicet aliquis eam videre inserviret ad [illegible] obtinendum sed tamen [illegible] in quibusdam ab [illegible] dum sit locus universi nobilior est centrum; cur non statuit ibi beatorum sedes ad 1. 2. p: 3 a. nc: iuxta Copernicum Jupiter et Saturnus sit centrum seu [illegible] seu Combustum, et talis Luna et tamen iuxta ipsum Jupiter, Saturnus et Tellus non sit modo [illegible] in centro universi ad 1. 2. p: 3 a. nc. et dc. Si debeat esse per totum universum aequaliter [illegible] mare 7: a. seq. nc.. ad 3. p: 3 a. nc. etiam sol et stellae [illegible] in [illegible] hominis bonum condita esse a Deo ordinata [illegible], [illegible] ad administrationem [illegible] in ministerium [illegible] eos qui haereditatem capiunt salutis, [illegible] ministrandi convenient [illegible] et loca [illegible]; quod si [illegible] famula [illegible] collocare, conveniret [illegible] famulus [illegible] [illegible] dictis colligitur ex dictis; [illegible] Sphaera [illegible] Scripturae Sacrae Cardinalium congregatione [illegible] experientia.

Ex dictis colliges 1o ex hypothesibus aut systematibus, quae etc Num: 26
afferuntur [illegible] absolute tenendam esse, quam terrae stabilitatem asserunt. colliges 2o neque ex iis, quae statuunt terrae mobilitatem omnia admittenda; cum aliqua asserant, ut planetarum terrae esse concentricas, ubi est systema Ptolemaicum et similia, quae ex accuratis observationibus [illegible] Mercurium et Venerem circa solem moveri: Martem vero ita telluri propinquum infra ipsam descendere, [illegible] tellure centro [illegible] supra ipsum solem ascendere, colliges 3o aptius statuendum esse systema, quod ponit circulos, quibus [illegible] Mercurii, Veneris et Martis, soli concentricos [illegible] planetarum, [illegible] [illegible] an vero telluris [illegible] [illegible] habeant astronomi [illegible] controversia [illegible] [illegible] observationibus astronomicis.

Articulus 2dus.

De tempore ab creatione Mundi.

Num: 23 n. Dico 1o mundus conditus est ante Christum anno 4052. ratio est quia aetas mundi non potest ex alio fundamento melius supputari, quam ex sacris paginis. historiae enim [illegible] referunt [illegible] millia [illegible] supputationem annorum [illegible] [illegible] diluvium [illegible] ex sacris paginis iuxta S. [illegible] patrum ac S. Script: [illegible]: deinde aetas mundi ante Christum se extendit circiter ad quatuor millenos quinquaginta et duos annos his accedunt [illegible] quia chronographi: adde annos mille septingentos viginti annos qui fluxere a Christo nato, et tota mundi aetas complectetur annos quinque millenos septingentos octoginta et unum.

Num: 24. Dico 2o Mundus probabilius conditus est tempore verno [illegible] ac [illegible], [illegible] etiam calculos iungunt veteres astronomi, qui hunc ob causam annum solarem a tempore verno auspicati sunt. Unde et Virgilius secundo Georg. canit.

Non alios prima nascentis origine mundi
Illuxisse dies, aliumve habuisse tenorem
crediderim; ver illud erat etc.

Num: 25. Dico 3o Mundus probabilius conditus est 25 Martii, qua dixe fuit [illegible] communis S. patrum, unde Concilium Caesareense, sub Victore Pontifice, praeside Theoph: celebratum statuit, [illegible] diem mundi fuisse octavum Calendas Aprilis, id est vigesimum quintum Martii [illegible] ante dies hoc fecit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Sabbato quievit ab opere: [illegible] die dominica coepisse censendum est.

Num: 26. Dico 4o [illegible] in genere suo [illegible] nihil

Dei dedit creaturis, quas ipsi debent; quam porro alicui enti debeat,
ex eius potentia [illegible] desumendo vel ex [illegible] rebus [illegible]
[illegible] gloria Dei et manifestatio [illegible] [illegible] bonitat.
[illegible], et [illegible] indeterminata mensura. [illegible] declarata
[illegible] autoritate S. Script: Genes: 1o dicit: vidit cuncta, quae
fecerant, et erant valde bona. hac enim verba [illegible] communi
interpretatione [illegible] [illegible] singularum partium, sed totius
[illegible] operis commendatur.

Num: 31 u. Ubi Chrysostomus ait a [illegible]: opus [illegible] et sapientissimi artificis [illegible]
atque mundus est talis opus nempe Dei: [illegible] veritatem huius [illegible] [illegible] gentiles agnovere, ita enim
ad [illegible] Thales Milesius pronunciavit, pulcherrimum mundus
opus enim Dei est.

Num: 31 u. Dico 1o in mundo dantur multa [illegible], deformia, molesta,
noxia [illegible] [illegible]. a. pts 1o ex [illegible] et [illegible]
[illegible] terra [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]. 2o ex
[illegible]. 3: ex variis speciebus molestorum [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] muscae, culices, [illegible] etc. 4o ex [illegible] venenatis
[illegible] [illegible] [illegible] bufones, serpentes [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Creaturae et alia [illegible] etc.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habens ut [illegible] [illegible],
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut utilitatem
[illegible] [illegible] [illegible] nullam habere censenda sunt. Thesauri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] thesauri [illegible]; qui in futuro
reipublicae [illegible] reservantur. [illegible] monstra [illegible] ad [illegible]
totius universi [illegible] [illegible] contrariarum [illegible] magis
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cedant in alimentum aliorum
[illegible] [illegible] [illegible] commendare Dei opera, quae in [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut salubriter [illegible], aut
utiliter probent. [illegible] [illegible] [illegible] venenatis, quae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quas [illegible] [illegible], venena.

confuerint antidota.

Num: 33us. Dicesº si Mundus est infinitus tunc aggregatum ex mundo et Deo
est aliquid infinitius quam solus Deus; atqui hoc est admittendum quod est major
ex eo, quod omnis infinitas per additionem alterius infinitatis fit major,
m ante vero cetera ex eo, quod nihil est extrinsecum quod sit ffinitius
Deo. Resp. dato est aliquid infinitius extensive id est etiam infinitatem
est aliquid infinitius intensive cum et cetera an complectendum Deo
et creatura simpliciter dici debeat aliquid majus aut infinitius quam solus
Deus, controversum inter Theologos; communiter negant,
quia tunc non concedit, quod una infinitas augeat infinitatem alterius,
quia unius infinitas in altero eminenter non continetur; hoc
autem in foret in casu praesenti; omnis enim creata quantum-
cunque infinita continetur eminenter in Deo.

Quaestio 2a
De
Caelis.

Num: 34us. Duabus hic veniunt disputienda, 1° quanam sit natura
caelorum, 2° quanam proprietates. 3: quale principium motus.
4° quis influxus in ista quaestio.

Articulus 1us
De
Natura Caelorum.

Num: 35us. Ut caelorum naturam ante sciamus, pro aliquo inquirendum est, an
sint quid simplex an vero compositum, et si quid sint com-
positum quod ex materia et forma, quanam sit ibi materia et
forma. Verum quoniam pluribus id contra simplicitatem caelorum
petitur argumentum ex incorruptibilitate et corruptibilitate
eorundem, ideo prius indagandum an caeli sint ex natura sua
corruptibiles. Dico ex natura sua, quia an simpliciter et abso-
lute dici possint corruptibiles, seu destructibiles sint, certum est;
nam quod aliquando destruendi sint, satis constare videtur ex Scriptura,
sic enim Ps: 101: et opera manuum tuarum sunt caeli; ipsi peribunt tu

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

ante probatur: et ita certum est an sint naturaliter corruptibiles
ita ut amittant utique vires et energiam agendi naturalem, saltem
in aliquibus sui partibus, aliquando corrumpi, et per conversionem substantialem
in aliud corpus transmutari possunt.

Dico ergo: Caeli ex natura sua sunt corruptibiles, ita contra Num. 36
Aristotelem et complures peripateticos, et cum antiquiores, quam plurimi
recentiores apud patrem Ricciolum in almagesto novo l: 9.
S: 90 ... 6. videtur etiam huic sententiae favere plerique ex S. Patribus
et S. Scripturae interpretibus; quos magno numero refert pater
Christoph. Scheiner in sua Rosa ursina. Probatur: illius una natura
physica astronomica in caelis generantur maculae solares,
cometae et stellae novae et quae ex natura caelesti; quod caelos
natura sua esse corruptibiles. Consequentia patet a posteriori ex partibus, jam
demonstranda et aliqua deinde ... veniemus.

Et primo quidem maculae solares docent, partes Solis obscuriores, Num: 37
quae in disco Solis quoque apparent numero et magnitudine prorsus
diversae. quoque enim triginta aut etiam centum, quoque etiam
pauciores observatae sunt, modo quoque tantum taxatae sunt, ut
unica ex illis globum maris ... antiquissimo etiam terram aequare,
imo excedere astronomis visa. Figura illarum varia est,
non videlicet aliorum vaporum in nube coeuntium. Color
eorum videtur sanguineus, quoque etiam subrubeus. Duratio
illarum inde varia est, aliae plerumque dies durant.
Illa quam observavit Dominicus Cassinus anno 1677 duravit per dies 60
sexaginta; ortus et interitus earundem pariter diversus est, aliquae
subito oriuntur in medio Solis disco; aliae vero ibidem repente
intereunt, et quidem ita, ut quoque in minutiores partes dissipatae
evanescant, quoque in faculas abeant, ipso aliquae solari
splendidiores; maxime notandus illarum motus, nam praeter communem
motum, quo una cum Sole feruntur ab ortu in occasum, videtur
etiam moveri per ipsum discum Solis; ita ut si semper maneant
intra dies 27 revolutionem absolvant et redeant ...

è turri densi Viri Ingolstadii detexit anno 1611. Vir,
pater Christoph: Scheinerus ac paratis similibus observationibus
phenomenon hoc eadem ea fide ac felicitate exposuit ut Ricciolus
Hepheniq ac Tacquetus ingenuè fateantur nihil optari vel
sperari amplius posse. consulat P. Schein: opus absolutissimum, quod Rosa
Ursina vocat. ubi clare et evidenter ostendit Solis maculas
nihil aliud esse quam fuligines et vapores Solis; qui exstinctis incendiis
aberrantes et in certis astrorum sydereorum permixti; vareque
aberrant, ascendant et revertuntur.

Num: 38 u. Cometæ propriè dicti sunt stellæ crinitæ aut etiam caudatæ,
crinitæ cometæ dicuntur, quod radios undequaque emittunt,
caudati dicuntur quod radios ex una parte protensos separatim
instar lineæ trahunt; appendix haec si in alia plaga sedeat
barbati sunt, in caudati sunt barbati dicuntur. Regio Cometarum,
è quo regio sublunaris quoque etiam superlunaris atque eadem
duplex est, eorumque illi qui moventur motu diurno ab ortu in
occasum signorum propriè; quo moventur proinde motu retardato,
ab occasu in ortum proinde motu accelerato, ab ortu in occasum.

Num 39 u. Stella nova à ceteris stellis fixis sæpe quod apparentia
differunt nisi in sola magnitudine et duratione, à cometis vero
differunt, quia nec comam nec barbam alunt, nec caudam post se
trahunt, tum etiam ratione situs et motus in quantum eandem semper
à stellis fixis distantiam servant, nec planetarum more vagantur,
apparuisse ante hujusmodi stellas atque alia distantia apparere nemini
dubium, plures enim hujusmodi stellas visas fuisse refert Ricciolus
et Cornæus D: 2: de Cæl: 2: 1: 2: 3. memorabilis præ ceteris est,
quæ anno 1572 apparuit in Sella Cassiopeæ quæ magnitudine
supponente venere et minor, propterea ante in eodem loco fuit bis
cernitur, donec sensim minuta crescens disparuit ex his ad su-

Num: 40 u. Argbor[?] 10 si Cæli sint corruptibiles, duce fauta[?] stellis ex fulicatis,
orbis et meritis spectaculum solarium, difficultas si cœli sit moti

uptibus. a quad[am] [illegible]: si coeli [illegible] ipsa coelestia sit corruptibilia
dici, sed quod [illegible] Solare sit continuus quorum ignis foret, maculas
ardores et [illegible] eruitur [illegible] Radiis ex partibus [illegible]
consumptis. Ferme sicut ex tellure nostra in montibus igni=
vomis ascendunt una cum ignibus densissimae nubes fumi [illegible]
materiam et ignes [illegible] absumptam, aut sicut ex terra
[illegible] ascendunt vapores, qui deinde congregantur in nubes, eaedemque
descendunt; abeuntque in fulgura. Sed tali modo facile explicantur
macula faculaeque Solares [illegible]. Contra quadam [illegible]: Frustra majorem
colorem [illegible] macula Solis explicari nisi dicatur, vel quod sint
halitus et vapores, ex tellure nostra ad coelum usque ascendentes,
vel quod sint pars reliqua ipsius [illegible] Solaris, vel quod sint coagulum
aliquod ex aere condensatum [illegible] [illegible], vel denique quod sint
congeries stellularum ipsius Solis [illegible] [illegible], atqui nihil horum
dici potest sine novis difficultatibus. ut patet ex [illegible] [illegible]

Argbor 2o Si Cometae praesertim superlunares non generantur de Num 4 [illegible]
novo, tunc vel [illegible] crearentur de novo, vel erunt planetae [illegible]
[illegible] certis [illegible] ad nos descendentes, vel erunt congeries quaedam
stellularum [illegible] [illegible] [illegible] vel denique vapores ac halitus
terrestres [illegible] elevati nihil potest dici ut patet ex [illegible]

Argbor 3io Stellarum novarum ortus et interitus non potest explicari Num: 4 [illegible]
commode, [illegible] sit coagulum quoddam ex aspectu [illegible] coagulatum
et [illegible] [illegible] [illegible]. Sed [illegible] [illegible] corruptibilitatem [illegible]

Quamquam ut vere fatear de stellis novis [illegible] difficultates, Num: 4 [illegible]
quae magna ex parte communes sunt [illegible] immediate praecedenti
[illegible] ex cometis corruptibilibus: calorem [illegible] contendimus, quae
optimo indicio sunt [illegible] [illegible] phaenomena ex [illegible] Solaribus
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sufficere [illegible] ad [illegible]
conclusionem nostram unde in [illegible] [illegible] conclusionem [illegible]
[illegible] coelestia [illegible] [illegible] quod etiam corruptibilia, a
[illegible] ex [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], cum nam [illegible] in
fine [illegible] [illegible] in ordine ad corruptionem. [illegible]
a0 [illegible]: calorem ex corruptibilibus [illegible] a [illegible] .

S: patribus Theol: et philis ut videre e apud P: Schen: mil: Ur:
L: 4; P. 2. C. 24 aliisque. ergo 2do ex eo, quod incorruptibilitas in=
tensio sit, quae valde magna et facile inducenda, potest
maculis citra specialem rationem Soli, aurae non afferri ab adversarijs
ut patebit ex solutione obiectionum

Solvuntur obiectiones

Num: 44m. Obi: 1o potest dici quod illae maculae Solis nil parte Solis obscuriores,
quae umbram faciunt. ergo. pro maculis quae in Luna alijs planetis
observari possunt. Resp: na. Si maculae Solares essent partes Solis obscuriores,
tunc essent constantes eodem modo, quo semper eadem apparent
maculae Lunares. ad sensum non per mutationem, cum uti Luna, aliarumque planetarum
quia maculae Lunae aliorumque planetarum constanter sunt eadem
non item Solis.

Num: 45m. Dices 1o potest dici quod aura aetherea condensetur in eius spatium atque
ita Solem obscuret. ergo. a. videtur patere ex analogia cum vaporibus
terrae qui postquam in aere in densitatem cogunt nubes, ut a nobis
Solis lumen eripiant. Resp: na. 1o enim non videtur posse assignari causa,
quae constringat auram aetheream. Si esset aliqua causa, tunc esset
frigus. hoc non potest dici. ergo. minor colligitur ex eo, quod ubi alia causa motor
non est, iam probatur ex eo, quod maculae Solis, eo quod accurate clarior
existunt volvantur una cum Sole, non possunt esse adeo remota a Sole,
quod si aurae Soli viciniori sunt, non apparet. ergo ibi posset dici esse
frigus, ut etiam auram aetheream constringat, 2o Si in regionibus illis
superlunaribus dari frigus, non admittitur ibi dari alterationem
et corruptionem, haec autem non videtur ibi habere sunt ubi
ubi adsunt corpora alterabilia et corruptibilia.

Num: 46m. Dices 2o potest dici, quod maculae Solis sunt congeries satellitum
quae globum circumeant, uti Saturnus ac Venus et Mars circa Solem,
aut aliqui satellites planetarum aliorum. Resp: na. ad contra est 1o multitudo
macularum Solis cum sua magna macularum eiusdem numeris inordinata aut
figura recurrant. 2o quod hae maculae in medio globi disco Solari

accendant et evanescant. neutrum, si dici de genere solis
esse in area limbi solis in eandem exhibeant speciem, cum repraesentat
cum transeunt per discum solis distinctum, in ipso tamen disci solaris transitu
oriunt sibi [illegible] 30as praecipue tempore solent eo opacae subito
fieri lucida, praesertim ex illa parte, quae fuit a sole aversa;
neque etiam solent tam cito evanescere

Dices: si vero dici debet solem non esse corpus solidum sed potius fluidum, tamen
in tres loco igneum in vase contentum in se ipso agitari instar
metalli ferventis, atque in illo inveniri partes quasdam opacas
et obscuras, quae subinde ad extimam solis superficiem ebulliant,
et rursus interim immergantur, atque iterum subinde redire soleant: sed
tali modo explicarent maculas solares [illegible]
[illegible] Raphael [illegible] ad hoc argumentum maculas solares
[illegible] materiae opacae explicari [illegible],
[illegible] Num: 47.
quae in universo [illegible] de maculis solaribus [illegible]
[illegible] tali modo [illegible]
maculas [illegible] explicare [illegible] aetherea, quod hoc ipso
[illegible] explicari [illegible] corruptibilitate. [illegible]
ambos [illegible] maculas esse partes opacas et obscuras, quae [illegible]
ebullitionem materiae solaris ad extimam solis superficiem pendeant,
ac deinde rursus per eandem ebullitionem materiae liquidae immergantur,
sed tali modo [illegible] aetheream [illegible], neque [illegible]
colore [illegible] quae agant [illegible] igneae,
[illegible] igneae [illegible] solaris -

Obiectio contra [illegible]. [illegible] de coelo: [illegible] calidum esse Num: 48.
ingenerabile incorruptibile, inalterabile [illegible]. R. [illegible]
in hoc [illegible] [illegible] ex malo, [illegible]
[illegible] semper [illegible],
[illegible] calidum [illegible].
[illegible] hoc: [illegible]
ubi contra [illegible]

constanter asserit mundum non esse productum in tempore, et tamen incorruptibilem sed hoc ipso quod productus sit in tempore esse corruptibilem,
1 cum itaque certum sit ex fide, mundum et ipsos etiam coelos esse
2 productos in tempore, sequitur ex opinione ipsius illos coelos et esse incorruptibiles.

Num: 4 qu. Ex dictis colliges 1° quod coelestium esse tantum incorruptibilitatem sive ante fuisse corruptibilia, hoc ipso non posset esse simplicia sed deberent esse composita ex materia et forma, materia coelorum probabilius esse eiusdem rationis cum materia sublunarium, quia nulla est ratio diversitatis specificae inter materiam coelestem et sublunarem. colliges 2° formam coelorum non esse animam rationalem coelos non esse animatos, 3° quod gravi censura notari sententia opposita, à Synodo Constantinopolitana, quia in coelis nulla datur operatio vitalis, colliges 4° quod coelestium saltem aliquid differre inter se specie, quia reperiuntur in illis constans et stabili diversitas operationum.

Articulus 4us.

De Proprietatibus Coelorum

Num: 5 qu. Non de omnibus, sed de una duntaxat hic agendum, nempe de soliditate aut liquiditate, quae de hac pluries inter et astronomos et magnae disceptatio. Nomine autem caeli non hic intelligi ipsa sydera sed illa spatia in quibus sydera continentur, cum porro sydera sint duplicis generis, nempe errantes seu planetae aut vocantur, et fixa tum etiam caeli substantiam stabilitur duplex, nempe caelum planetarum, et caelum syderum fixorum de his inquiritur. an caeli isti sint corpora dura solida, ita ut impossibile quale est aquae, aeris et ignis, ita ut sydera eidem velut clavi tabulae aut veluti gemma in annulo infixa, noti sint? an vero sint corpora fluida liquida, ac tenuia, ad modum quale est aer, aqua, ita ut sydera eidem velut pisces in mari, aut aves in aere moventur, atque in eodem libere sine ulla obstaculo sua peragunt motus. 1° Hanc Quaest.

Dico 1º Cœli planetarij sunt Liquidi; ita praeter plures antiquos Num: 9 i ...
recentiores pene omnes. Prob: 1º auth: Maximorum S. S. et PP. S.
Scripturae, quid concordia videre est quod d. Scheineri in rosa ursin:
Prob. 2º: quia ps clara ratione intrinseca ex una parte admissa Liquiditate
cœlorum longe commodius explicantur experientia astronomica, ex altera
non obstat gravis ratio. ad prob: quantum ad ob: ex solutione obiectionum. quoad
2um prob. ex intricatissimo motu planetarum constat enim quod aliqui ex
planetis, nempe Jupiter et Saturnus suos habeant comites, qui motu
proprio circa globos suos volvuntur, ita ut modo supra modo infra
illos appareant: Venus et Mercurius motu proprio gyrant circa
Solem tamquam centrum; et aliquando supra, aliquando infra Solem existunt, cursus
Martis pariter intricatus ac perplexus est; aliquando enim a Sole recedens
Jovi proximus, aliquando autem versus nos etiam terram est. haec omnia longe
facilius explicantur si cœli planetarij fluidi sint, cum nihil obstat,
quominus possint liquidum hunc modo ascendere modo descendere iam in hanc
iam in aliam partem declinare ex opposito si cœli planetarij solidi sint,
debent admitti innumeri circuli epicycli, eccentrici et plura talia,
quae non concipiendis phantasia potest confingari non certe sine admittenda conjectura
quod est.

Dico 2º etiam cœlum stellarum esse fluidum est, ita plurimi cum
a Schein: Rec: et alijs. pc. admissa Liquid. stellarum ex una parte Num: 52 ...
facilius solvuntur astronomica phaenomena, ex altera parte non obstat
in contrarium efficax ratio. ad quod vero ultima probat solutio obiect:
quoad 1um prob: ps: certum est apud astronomos quod sydera etiam fixa varias
habeant declinationes. Sintque itaque nimis propinqua aequatori, quod etiam in
cœlis stellatis admittendi numeri certi, per quos moveantur stellae,
certe asserenda erit liquiditas stellarum, atque in diffluens si plenariis,
cum ob summam difficultatem a plerisque requiritur cœli liquiditas, quod
asserendum proponitur. 2o prob. ab experientia quod inter stellas apparuerint
stellae novae et quod hae generentur de novo vel ab aetheribus stellis
summa circa die fiant visibiles, et postea decursu abscesserunt. Deo,
determine non debet asseri summa gravi ratione fit ut non tibi conveniat

cum soliditate caelorum si eni generarent de novo tunc debit adhuc
corrumpi [illegible] circa caelestium, et esset evaporaq transfundatque
atmosphera circa caelestium, quoque enim scintilla sua emittere
possunt globi caelesti si undique solidissima, densa, et impenetrabili
sphaera conclusa sint, quod si vero dicatur quandoque stellas [illegible]
[illegible] descendere, eadem [illegible] distincte [illegible], quia obiecta [illegible]
[illegible] creatura et debent admittere [illegible]

Solvuntur obiectiones

Num 5 Im- Obi. 1° contra 1am conclusionem. Si planetae moverentur in liquido sicut
pisces in aqua vel aves in aere, tunc nimis liberi ac vagi essent
illorum motus adeoque de illorum ortu certa [illegible] fieri. Atqui hoc
est absurdum ergo. 2. Si caeli planetarii essent liquidi instar aeris
nostri sublunaris tunc deberent planetae dum per illos moventur edere
ingentem sonum etiam a nobis perceptibilem, si enim globus et bombarda
causat [illegible] edit sonum, quo probabilius deberent edere vastissima
[illegible], atqui hoc est contra experientiam ergo. Resp. ad 1am [illegible] moverentur
[illegible] sicut [illegible] Deo. Sequitur. Ad 2am resp.: etsi enim motus
globorum in liquido aere ederet aliquem sonum, tamen a nobis non [illegible]
perciperetur, tum quia nos [illegible] aerea [illegible] subtilitate, [illegible] circa
caelestium nimium [illegible], tum quia [illegible] stellarum etiam [illegible]
distantia, [illegible] ab experientia, quod longe etiam [illegible]
magna [illegible] deficiat.

Num 5 Im- Ob. 2: contra 2am conclusionem. Sententia asserens caelorum soliditatem [illegible]
paginis conformior est. Sa. Genes. 1. firmamentum dicitur caelum, et
esse caelum firmamentum, sed firmamentum vi nominis etymologia est [illegible]
ergo. 2. In eodem c. 1 Gen. dicitur: Deus fecit firmamentum [illegible]
dividat aquas ab aquis, sed aquas ab aquis dividere non potest, si esset
fluidum et liquidum seu aethereum ergo. Esth. 10 in [illegible] dicitur [illegible]
perrebrasse calos. Esth. 10 [illegible] 37 dicitur caelos solidissimi [illegible]
esse 3io [illegible] 5 dicitur caeli [illegible] liquefiant ergo. Resp. ad 1a
[illegible] firmamentum in genere [illegible] non [illegible] aliud [illegible]

firmũ stabile; motum; atque hinc sæpe dicit qq solidũ seu durũ,
nõ ne quidẽ qq simpliciter, sed in Sacris paginis tribuatur etiã nõn
corporeis, unde Patres aequis [illegible] semel vocat firmamentũ sui
[illegible] firmare, firmus firmũ absq. ulla translatõe tribuunt rebus
n[on] minus incorporeis qm corporeis; sic dicit in S. codice firmari
pactũ Lev. 26: firmari sermo 3: R. sic secundo dicit Reg. 7:
firma sunt etm communi dicimus firmare, obfirmare, confirmare
[illegible]; unde etm [illegible] firmũ [illegible] firma citra ullã translatõ dicu[n]t
Dni igit firmamentũ attribui potest re[illegible] licet solida sive
[illegible] ac stabili et hoc modo perpetua, atque tali re, firma ac stabili
[illegible] nõ modo petra [illegible] [illegible], [illegible] stellæ [illegible]
in loco suo æterno assignato. Ad 2am p: [illegible] [illegible] mũ
firmamentũ seu cæli [illegible] n[on] possunt aquæ, ob aquas [illegible]
[illegible] solidi; neq [illegible] [illegible] [illegible] aquarũ cælestiũ
vis sustineri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], æquale [illegible], nam [illegible]
terrã [illegible] [illegible] sustineri possunt nubes aquis gravissimæ [illegible]
[illegible] aquã [illegible], ab aura ætherea sustineri queunt. 2o aquæ
[illegible] cælestes juxta Cornelium à Lapide in [illegible] genesi [illegible]
[illegible] aqua [illegible] [illegible] [illegible] et juxta [illegible] [illegible],
[illegible] aurea ætherea [illegible] [illegible] aut [illegible] aut [illegible],
possunt [illegible] ob auram ætheream aquæ cælestes n[on] minus sustineri,
[illegible] [illegible] [illegible] sustentantur; [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]. Ad [illegible] [illegible] R. etm [illegible] liquida penetrari
[illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] penetrabit. Sed [illegible] [illegible] [illegible] penetret, nisi
[illegible] solidum, ascendit Christus n[on] [illegible] cælum planetarum et [illegible]
[illegible] etm [illegible] Cæli Empyrei [illegible] [illegible] [illegible] juxta communẽ
Theol: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creditur; nec obstat [illegible]
pluralis [illegible] [illegible] [illegible]. Ad 4m [illegible] [illegible] communes [illegible]
[illegible] [illegible] Jobum [illegible] [illegible] Sancti [illegible] [illegible], [illegible] amici Job,
qui [illegible] C: [illegible] [illegible] Deo ut involvens [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]. verba [illegible] nihil aliud velle nisi qd
[illegible] [illegible] [illegible], aut [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
promissiones Dei.

Articulus 2us
De
Virtute motrici Coelorum seu Corporum coelestium.

Num: 454. Supposita coelorum liquiditate satis credibile videtur coelum, prout aerem et aetherem liquida sidera complectentem non moveri motu circulari ibi cum astris, quemadmodum navis cum mari, sed in mari, nec aliis cadere sed in aere moveri. Sidera autem moveri certum est, dubium tamen est quo suam quae virtute moveantur an ab intrinseco ita ut habeant ipsa seu principium intrinsecum et quod actionem illis ratio an vero motus ab proveniat ab aliquo principio seu virtute extrinseca. Ad hanc questionem R. et

Dico Corpora coelestia physice moventur ab extrinseco, et quidem ab angelis seu angelis. Ratio prima / Angelicus est auctoritas sane maxima Theol. et Phil. mo et SS. patrum, quos quidem 2i possumus sequi aliosque refellere. Astris tamen posse sapientibus congruenter 3o ...; Sublunare quod existit in loco sibi proprio movetur ab intrinseco, quo etiam Sydera non moventur ab intrinseco, cum sint in loco sibi proprio. e. pt sic enim eque gravia corpora non moventur deorsum, si sint in loco respectivè infimo, nec terra si sit in loco supremo sibi connaturaliter debito. 2o etiam illi, qui dicunt Sydera moveri ab intrinseco praeter virtutem motricem intrinsecam, admittunt virtutem aliquam extrinsecam dirigentem numerum aliquam seu aliquam a qua astra motum dirigant in suo motu, sicut sub silentio ad ... eadens gravium dirigit, quo consequenter cum ... motum extrinsecam totam motricem assumere.

Solvuntur Obiectiones.

Num: 462. Obj. 1o Sacra Litera tribuunt astris virtutem motricem intrinsecam quod ... [illegible] ... [illegible] ...

ad Eccles: 1o dicit: Oritur Sol et occidit, et ad locum revertitur, atque hinc similes textus qui augurant in sensu liberali, et proprio clare ostendunt terram eque moveri et motu intrinseco sed dedere de aliis planetis go. Sequitur ad 2: a a v sicq expositio, qui hi et similes textus debeant accipi in sensu proprio, ratio autem hic sufficiens, obquam in primis recipi in sensu proprio et supponere habent quod aliqui nos compellunt a Autoribus maxima, ita ut D: Aug: op: 10 h: 3 Libet hunc in modum scelus esse a haereticae, etiam adversi a nemine sanctorum et gloria ipsorum lapsi ne meminisse; accedit et textus ibi requisitus ex Lib: Josue desumptus debent accipi in sensu literali potentiam in vitam verborum influat intrinsece, sed etiam vita et sensu ac libertate nisi ostenditur dicitur enim ibi Josue imperasse Soli, ut staret, imperium enim proprie Subjecto tantum habet nisi in creatura intellectiva et libera.

Dicit cum P: de Schall, quod Sol non movetur ab motu intrinseco, dum male dixisset Josue, Sol contra Gabaon ne movearis. Dubitat enim potius agere qui hic est causa sicque intus go. Ad 10 Dico, verum Christus male dixerit, quod imperavit mari, et tacet, obmutesce. Num s'qu-
Marc 4. Sequitur ad 2 a. quod alloquimur res inanimatas, et ad illas imperia dirigimus proprie illas et alloquimur eum nihil agant, sed et alias subjectis voluntas dicebat de=notare potest aliud, quia verbis in hujusmodi res concessio est; vi quia actu etiam inanimata tam facile obtemperare cuiusque effecto aliquid, quam facile eundem impetraremus a causa agente libera, nec voluntas ut subjecti res effectus illius ipsi proponant, sed ut hujus mediante ipso, vel mediante ipsius virtute, ut in agendo, id quod petitur efficerat, et licet tales subjecti solo non possunt accipi in sensu proprio in tam subjectis, quod ut ait pater de Schall sententia mea sit in eodem discrimine in quo sententia Copernici a neganti quietem terrae, dicit scriptum est 6, 10 quod contra sententiam Copernici, quietem globi terraquei afferunt textus clari, sicut et visibile motum esse intrinsecum, 20 quod textus qui terrae quietem asserunt a nemine ex patribus et interpretibus accipiantur in sensu improprio textus autem qui afferunt pro motu

motrice astris intrinseca à partibus et se ... ab agente in sensu improprio. Ad 2dum quod stabilitate allati non probant omnino, probant vero non nisi quod dentur alati, quod virtute motiva astris intrinseca, cum his in sensu proprio accepta. solum quod astra debent habere virtute motiva intrinseca in qualemcunque sed ab agente distincta.

Num: 59um. Obj. 2o. instrumentum facit horologium, cujus rota deberet esse artefacta ut se et alios assistente moveret. 2. instrumenti faciunt canes, qui debent ad venationem portari quo à priori est agendi dimulti natura, ejusque operationes immutationes ... sentire servientes, non sic instrumenti rota, quae appensis ponderibus ab ipsa à principio extrinseco moveri debent quo à priori non sunt instrumenta retia, vehabula, caeteraque arma venatoria, sed ad venationem afferri debeant, quo neque sidera sunt instrumenta. Resp. 2o dicente Dist. 1a Sim: non. Subd. quod horologium moveatur ab aliqua forma aut virtute extrinseca, quod enim liquido nobis quamvis appensis pondere est, hoc autem nihil à intrinsecum horologio. Si duas ex parte totius horologii videatur ego aliqua ex parte totius universi. Ergo sicut à horologio, si ejus partes quae moveri debent moventur ab appensis ponderibus, sine quo instrumentum est universi, si ejus partes quae moveri debent moveantur ab assistentibus angelis. Ad 2a Sim: R. de canibus venaticis est alia alia ratio, quod tamen substantia viventes liberant et debeant liberè principium sui motus intrinsecum.

Num: 60um. Obj. 3o. post Deum quod astra moverentur ab intrinseco principio, ut motu circulari simpliciter tales liberent ex natura sua directe tamen, adeoque inadaequate tantum moverentur ab angelis; quaeque nunquam angeli haud semper ac navarchus navim astra dirigerent, ubi ... sed ... idem velocius idem ... hoc ... [illegible] moveantur ... talimodo sidera quoniam moveantur ab intrinseco quo ... Ergo simpliciter non moveantur ab intrinseco. Resp. nam ex una ex parte non habitis ... motu circulari cum cubis caelestibus ... ita ut ... ab ... exigat, quoniam à principio ... intrinseco ... ... actionis, ...

ind ad mentem sit, uglo aspiciant corpora coelestia ea dirigendo, ex
altera parte autem: communis probat sydera moveri saltem
ab aliqua mente eo atque non posit alia mens, seu aliqua intelligentia con=
nexa per unionem assignari quam mens seu aliqua alia connexa, et assistens
esse id clarum doctor Aegid. in uno in loco, praecipue l. 4 contra gent.
c. 92. his verbis non dubitat, ante impossibile videri quod motus caeli consequatur
aliquam formam mundi: non enim motus caeli sit naturalis, sicut
motus gravium et levium, ut ab aliquo interiori activo principio in=
clinetur ad motum: sed dicitur naturalis in quantum habent sua natura
aptitudinem ad talem motum. Subsumo 1o atqui motus gravium deorsum et
levium sursum proveniunt ab intrinseco principio activo, qui motus calorum
non provenit a principio intrinseco activo. Subsumo 2. atqui quod habet solum
modo aptitudinem non exigit principium id, ad quod habet aptitudinem ut patet
in aere respectu luminis, quod corpora coelestia non exigunt per se motum circularem,
quod hic non provenit a principio intrinseco activo. ex quibus simul colliges,
motum circularem corporibus coelestibus nec esse proprie naturalem nec violentum,
sed praeter naturalem seu neutrum.

Articulus 4
De
Influxu Syderum

Dico 1o sydera influunt in sublunaria, est communis contra paucos.
Th. ac Ph.: 2o est experientia, qua manifeste constat, quanta insit vis
influxiva praesertim Soli et Lunae, quantae mutationes ex diversis eorum
situ conjunctione, oppositione ortu et occasu oriantur tam in aere etc. Num: 61 u.
elementis, tum in mixtis praesertim plantis et animalibus, atque in ipsis hominibus, quorum ut
ipsi homines norunt et observant nautae, agricolae, hortulani, coqui
et medici; nota tum sydera non influere solum, mediate in omnes effectus,
cum enim agri subterraneos non possunt urere, aqua frigefacere, lapis
deorsum cadere absque immediate sydera influere.

Dico 2o sydera solum influunt mediate et directe in ea naturalia quae pertinent Num 61 u.
ad corpus illius. Ratio haec est de fide et definita in Concilio Tridentino contra
contra priscillianistas, ratio intrinseca petitur ex natura ejus naturalis eo
quod sit spiritualis et libera. Dirigunt quidem indirecte ratione mediate et in
directe possunt agere in eam ratione, quod sydera influunt in temperamenta hominum

illud diversimode mutando ut experti adoles, accurrereque diversis rom[illegible]
actiisque mutabilibus medicamente porro diverso temperamento agunt diversimode in
phantasiam, quippe quae per diversa organi temperie atque dispositione diversimode
operabitur, atque phantasia sensitiva atque intellectus et appetitus sensitivus, a quibus demum
voluntas aliquo modo alicitur et inclinatur ad operandum, salva tamen semper
Libertate, minta aliud gen: 1o Suppositis deinde erit appetitus tenus, et tum dominabi-
liter ab illis demum quod faciat Sydera concurrunt poni in temperamentum hominis, non tamen sunt
causa illis adaequata, cum ipsum ad id et forte magis dependeat a temperamento
parentum, alimento, educatione et moribus illorum, inter quos aliquis educatur,
modo a ratione vivendi, medicamentorum usu, studiorum labore etc.

Num: 63us. Decisio Sydera influunt non tantum praeter quatuor Qualitates, sed etiam
per alias ingnitas, quas peripatetici vocant occultas. Claris patet ex mi[illegible]:
tis effectibus, quos causant Sydera in corporibus sublunaribus; nam liberi etiam a con-
tinua experientia quod pro diverso astrorum situ mutetur cum Elementalium
et mixtorum temperies, iam calore et siccitate, iam frigore et hum-
iditate praedominantibus, ut clarius patet, eo quod etsi Sol et Mars,
Jupiter et Venus, eiusdem fere naturae esse videantur, dum illi quidem
utrique calidae et siccae, hi vero humidae et calidae naturae esse censentur,
aliter tamen afficit influxus Solis, aliter Martis, aliter Jovis, et aliter
Veneris. Confirmatur clarius 1o a posterioribus, quoniam aegri graviter decumbentes sub
ortu Solis prius sub ortu melius habent. 2o Maniacorum quidam
furores crescente et decrescente Luna crescunt aut decrescunt, unde et
Lunatici dicuntur. 3o Sub cane et ante canem difficile esse medicationes,
testantur experientia. 4o Dantur aliqui conversionem acus magneticae ad polum,
quam a stella polari attrahi probabiliter autumant, adeoque fieri a virtute astrorum,
nisi per insignem Qualitatem occultam, item generationem metallorum aliorumve
mineralium in secundis terrae visceribus, quo non possunt penetrare
Qualitates illae, quae nostris sensibus mediante ratione perceptibiles sunt, quod videtur posse fieri de
luce et calore perceptum.

Solvuntur objectiones.

Num: 64us. Objectio contra eam clarius Astrologi et quid ex vero praedicunt futura contingentia
etiam a libero etiam arbitrio dependentia, quod astrorum vult dicere experientia
non ad rationem [illegible]. quod minimum [illegible] ad fieri aut factum [illegible] Cardanus,
accurrens licet astrologiam videri factam ex astro tempori praedictionem dicere
ut: unde poterat ex omnibus vita [illegible] [illegible] Thomas [illegible] astrologica:

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch
Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Jndmana ab ipsis S. pag. Concil. S. Th. Ablis, Legu, ...tis, Math:
Med. adeoq innumeri tum sacrorum qm profanorum Scriptorum Judicio pro...de
innumeris Frand. ac imposturis damnata est, ipsa ... est merito: cu
tam effectibus ... eadem vanitas sit demonstrata; qui volet, consulere
poterit ... Schol. qui Mat. hanc fusiùs ac eruditè tractat.

Obje. contra Qm ... ; Vel ... Qualitates ... eandem ... rationem Num 65us.
in qualitatibus sublunaribus vel diversam, ... eadem ... Qualitates ...
... ... apparet, quod diversa
Qualitates influere possit in haec inferiora; cum ... videatur supponere
... ... diversa ... à
... sublunaribus; ... ... universales,
... ... sublunaris competit convenientis erat, ut ei attribuerentur
Qualitates, quae nulli ... sublunari conveniunt nec difficile ... est, ...
... hac diversitate possit influere in haec inferiora cum ... causas
sublunares debeant ... ... aequivoce ... tales, quae possint ... effectum
... diversum.

Quaestio 2da
De
Globo Terraqueo.

Cum globus ... terraqueus aut unicè aut primò ex elementis compositus esse
videatur; de Elementis vero, in disputatione ... sermo futurus sit, ... Num: 66us.
pauca de ipsa tellure ... hic ... sufficiat. Sit itaq

Articulus ... et unicus
De
... ... Telluris ...

Quaeritur 1o, quaenam sit figura ... Telluris, ... globum hunc terraqueum
... figura sphaerica ... ... mathematicè ... et quod ... Num: 67us.
... ... 1o ... ex ipso ..., quo ...
tellus ... ... orbis ... ... in sacris paginis ... ...
orbe terrae, ... orbe terrarum appellant, ...
projicit ... haec ... sphaerica sit. ... ... Luna; ...
tellus sphaerica sit ... sit.

Num: 69us. Quaesio quanta sit magnitudo terrae. R. Si sermo sit de magnitudine absoluta
tunc [illegible] esse [illegible] modi: cum in circulo [illegible] quinque
millena quadragenta milliaria geomanica [illegible], si autem
sermo sit de magnitudine respectiva, qua caelis confertur, a [illegible] puncto
vide Ricciolio. l: 1 c 6 et 4.

Num: 69us. Quaesio 3io an utrumque orbis telluris hemisphaerium suos habeat incolas, seu
utrum dentur antipodes: seu homines contrapedes, qui in inferiori telluris
hemisphaerio adversa nobis premant vestigia. R. affirmative. Ad communem
et certam sententiam in opposita tamen sententia fuerunt prioribus praesertim
aliquot saeculis inter patres et doctrina viros inter alios nominatim Lactantius
et [illegible]. S: Aug: et Ven: Beda. Lactantius movebatur ad negandos
antipodes eo, quod si darentur antipodes sursum eorum vestigia superiora
capitibus, et homines penduli ambularent. praeterea segetes fruges arbores
deorsum crescerent. Alii antipodas negabant, quod existimabant caelum
et semisphaerium terrae non esse rotunda sed semisphaerica. Divi Aug:
concessit quidem terrae rotunditatem, et quod pariter in hemisphaerio inferiori degere
[illegible], posito quod ibi esset terra habitabilis, putabat tamen inferiorem illam
[illegible], [illegible] inhabitabilem, aut certe si ibi
partem esse penitus mersam oceano, adeoque inhabitabilem; [illegible] ab Adamo progenitos illuc per-
venire aliquos terrarum partem non potuisse [illegible] [illegible] separandos [illegible] [illegible]
[illegible], eo quod mediis oceani [illegible] Geographi veteres terrae limites, columnas Herculis
[illegible]; quod antiquiores [illegible], nulla penitus videbatur extare historia
[illegible]. et quod [illegible], nulla penitus videbatur extare historia
de antipodis. Ven: Beda movebatur ad negandos antipodes eo quod
[illegible] orbem [illegible] vita [illegible], in [illegible] terrae [illegible]
[illegible] terrarum orbem [illegible] meminit [illegible] circulo, [illegible]
[illegible], nulla autem historia [illegible]
[illegible], unde patet V. Beda et S: Aug: habuisse [illegible] longe
[illegible] negandi antipodas, quam habuerint antiquiores [illegible]. quod [illegible]
[illegible] ad opposita [illegible] facile [illegible]
[illegible] putabat [illegible] Cornelius a [illegible] in India orientaliores
[illegible] occidentaliores, adeoque [illegible] America penetrasse [illegible]
qui praeterito saeculo in Americam navigarunt [illegible]
[illegible], verum in Brasilia, [illegible] Mexico, [illegible]
[illegible] fuisse [illegible]. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]